

การศึกษาวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์เรื่องการยุติการตั้งครรภ์

ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด

A Critical Study of the Ethical Issues in Termination of Pregnancy following Prenatal Diagnosis

สุทธิรักษ์ นภาพันธุ์¹, สมหวัง แก้วสุฟอง²

Sutthirak Napapun¹, Somwang Kaewsufong²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่¹

คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus¹

Faculty of humanities, Chiang Mai University²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์เรื่องการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด” มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ 1. เพื่อศึกษาการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยศาสตร์กรณียุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดโดยใช้ทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยมและทฤษฎีกรณีธรรม

ผลการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันเทคโนโลยีการตรวจวินิจฉัยก่อนคลอดเป็นการวินิจฉัยโรคทางพันธุกรรมหรือความพิการแต่กำเนิดของทารกในครรภ์ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยหลีกเลี่ยงการมีลูกเป็นโรคโดยเลือกยุติการตั้งครรภ์ การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดทำให้เกิดปัญหาเชิงจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วยทางสูติศาสตร์ ประเด็นทางจริยธรรมที่สูติแพทย์และบุคลากรทางสาธารณสุขประสบอยู่เป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างสถานะทางจริยธรรมของทารกและการเคารพการตัดสินใจของมารดา

ทฤษฎีประโยชน์นิยมเห็นว่าการกระทำที่ดีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเป็นสิ่งที่นำความสุขมากที่สุดและเจ็บปวดน้อยที่สุด พวกเขายอมรับการยุติการตั้งครรภ์ว่าเป็นสิ่งควรกระทำในกรณีที่มีการตั้งครรภ์นั้นก่อให้เกิดอันตรายทั้งด้านร่างกายและจิตใจในสตรีตั้งครรภ์ หรือทารกที่มีความผิดปกติคลอดออกมาทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนอย่างรุนแรง

ตามทฤษฎีจริยศาสตร์กรณีธรรม คานท์เห็นว่า การยุติการตั้งครรภ์ไม่ถูกต้องในทุกสถานการณ์ เพราะเขาเชื่อว่าชีวิตมนุษย์มีค่าอนันต์และควรจะได้รับ ความคุ้มครอง หนึ่งในกฎสากลคือ “ไม่ทำลายชีวิต” การยุติการตั้งครรภ์จะเป็นการกระทำที่ผิดกฎสากลและเป็นการทำลายชีวิตที่มีคุณค่า

คำสำคัญ: จริยศาสตร์; การตั้งครรภ์; คลอดบุตร

Abstract

The research entitled “A Critical Study of the Ethical Issues in the Termination of Pregnancy following Prenatal Diagnosis” consists of 2 objectives as 1) to study the termination of pregnancy following Prenatal diagnosis and 2) to analyze the termination of pregnancy following Prenatal diagnosis of Mind of Ethical theory in Utilitarianism and Deontology.

The results of the research revealed that recent advances in prenatal testing technology have made for a diagnosis of genetic disorders and fetal abnormality. Most of the time termination of pregnancy is accepted for a proven fetal disease and agreement terminate of pregnancy. Termination of pregnancy after Prenatal diagnosis raised important ethical dilemma, Physicians and midwives are faced with a conflict between the woman’s right to self - determination on one hand and the right to life of the child on the other.

Utilitarianism sees the greatest good as that which brings most happiness and least pain. They would be agreed that the mother’s physical or mental health would be more damaged by the continuation of the pregnancy than by its termination or there was a substantial risk that the baby would be born with a severe abnormality. Termination of pregnancy would be the right action. According to Deontology theory, Kant might have felt that termination of pregnancy is wrong in all circumstances. This is because he believed that human life was of infinite value and that it should be protected. He also

believed that one of the universal laws was “do not murder”. Termination of pregnancy would break this universal law and end a valuable life.

Keywords: Ethics; Pregnancy; Prenatally

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่นำมาใช้ในการดูแลสตรีตั้งครรรภ์ ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายต่อการดูแลรักษา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ทางสูติกรรมเช่น การวินิจฉัยโรคพันธุกรรมหรือความพิการแต่กำเนิดของทารกในครรภ์ (Prenatal diagnosis) ในไตรมาสแรกของการตั้งครรรภ์มีความสำคัญมากขึ้น การตรวจเพื่อการวินิจฉัยเป็นการตรวจที่มีความแม่นยำสูงและได้รับการยอมรับเป็นสากล สามารถสรุปผลได้ชัดเจนว่ามีโรคหรือความผิดปกติหรือไม่ เทคนิคของการวินิจฉัยก่อนคลอดเช่น การตรวจด้วยคลื่นเสียงความถี่สูง (Ultrasonography) การเจาะดูดน้ำคร่ำ (Amniocentesis) เป็นต้น ซึ่งมีข้อดีเด่นชัดคือ ลดความกังวลใจและให้ความมั่นใจแก่คู่สมรสส่วนใหญ่ถึงภาวะปกติของทารก ทำให้ค้นหาความพิการโดยกำเนิดหรือความผิดปกติได้ตั้งแต่อายุครรภ์ยังน้อย เพิ่มโอกาสทางเลือกในการดูแลระหว่างตั้งครรรภ์ คำจำกัดความของความผิดปกติที่รุนแรงได้แก่ทารกมีโอกาสเสียชีวิตสูงหรือมักไม่รอดชีวิตหลังคลอด และแม้จะรักษาด้วยการใช้ยาแล้ว ยังเกิดความพิการทางด้านร่างกาย และหรือทางจิตใจที่ยอมรับไม่ได้ในมุมมองของผู้ปกครองและแพทย์ การดูแลสตรีตั้งครรรภ์ที่ทารกมีความผิดปกติหรือพิการอย่างรุนแรงจึงเป็นเรื่องที่กระทบต่อชีวิตและสุขภาพของคู่สมรสและครอบครัว รวมถึงการตัดสินใจเลือกและเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญปัญหา การวินิจฉัยได้ก่อนคลอดว่าทารกมีความพิการหรือผิดปกติ มักจะนำไปสู่การทำให้การตั้งครรรภ์สิ้นสุดลง การยุติการตั้งครรรภ์เป็นทางเลือกที่คู่สมรสส่วนมากจะพอใจต่อทางเลือกนี้ เพราะไม่ต้องทนกับความทุกข์ทรมานจากการตั้งครรรภ์และการสูญเสียในอนาคต การวินิจฉัยก่อนคลอดเป็นหัตถการทางสูติศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับให้กระทำอย่างกว้างขวาง โดยระบุประโยชน์ของการวินิจฉัยก่อนคลอดอย่างชัดเจนว่า เพื่อยุติการตั้งครรรภ์ในกรณีตรวจพบทารกในครรภ์ว่าผิดปกติหรือเป็นโรค แต่การใช้เทคโนโลยีได้ก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่างๆทางวัฒนธรรม ทางคุณค่า ทางสังคม และทางด้านจริยธรรมอย่างชัดเจนนำไปสู่ปัญหาที่เป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งแพทย์และพยาบาล เพราะเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางวัฒนธรรมและหลักศาสนาของสตรีตั้งครรรภ์ คู่สมรส และบุคลากร

ทางการแพทย์ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิเคราะห์การยุติการตั้งครรภ์กับทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรณีธรรม เพื่อประกอบการเลือกตัดสินใจว่า การยุติการตั้งครรภ์มีความเหมาะสมและควรกระทำหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยศาสตร์กรณียุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดโดยใช้ทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรณีธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการวิจัยด้วยเอกสาร(Documentary Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือทฤษฎีทางจริยศาสตร์ตะวันตก รายงานการวิจัย และบทความทางวิชาการต่างๆ และศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด จำแนกปัญหาด้านจริยธรรมในการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด และใช้ทฤษฎีจริยศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง 2 ทฤษฎีคือ ประโยชน์นิยม (Utilitarianism) และกรณีธรรม (Deontology) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสาร โดยนำมาอธิบายโดยแยกออกเป็นบทต่างๆ ในลักษณะของการพรรณนาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด

ในปัจจุบันมีความก้าวหน้าในทางการแพทย์เป็นอย่างมากในการวินิจฉัยความผิดปกติทางพันธุกรรม โดยสามารถวินิจฉัยได้ก่อนตั้งครรภ์และสามารถตรวจวินิจฉัยจากเลือดหรือเซลล์ของทารกซึ่งตรวจพบเมื่อตั้งครรภ์แล้ว วัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาและการดูแลก่อนตั้งครรภ์และก่อนคลอด ประการหนึ่งคือ การป้องกันโรคในทารกแรกเกิดที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ โรคที่พบบ่อยและมีผลกระทบต่อสุขภาพของทารกอย่างมากในประเทศไทย ได้แก่ ทารกมีความพิการอย่างรุนแรง ทารกกลุ่มอาการดาวน์ และทารกโรคธาลัสซีเมีย

การป้องกันและควบคุมไม่ให้มีผู้ป่วยรายใหม่และลดความทุกข์ทรมานของครอบครัวที่เสี่ยงต่อการมีลูกที่มีความผิดปกติ มีความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาทั้งทางสาธารณสุข และเศรษฐกิจสังคม โดยมีกระบวนการทั้งการรักษาและการให้การปรึกษา คือ

การให้คำปรึกษาทางพันธุกรรม การตรวจวินิจฉัยทารกในครรภ์ (Prenatal diagnosis) และการยุติการตั้งครรภ์ทารกที่เป็นโรค (Termination of pregnancy)

ในปัจจุบันการยุติการตั้งครรภ์ในมารดาที่มีทารกในครรภ์เป็นโรคทางพันธุกรรมสามารถทำได้โดยข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2548 การให้คำปรึกษาในการเลือกการยุติการตั้งครรภ์ จะแตกต่างกันในแต่ละราย การตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ต่อไปขึ้นกับภรรยาและสามี โดยแพทย์จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ส่วนวิธียุติการตั้งครรภ์จะแตกต่างกันไปตามอายุครรภ์และสุขภาพของมารดา

ปัญหาเชิงจริยศาสตร์กรณียุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดโดยใช้ทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรรมนิยม

ปัญหาด้านจริยธรรมในการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดมีหลากหลายประเด็น ดังนี้

ความเชื่อด้านศีลธรรมและศาสนา ซึ่งถือว่าการยุติการตั้งครรภ์เป็นการทำลายชีวิตมนุษย์ ส่วนประเด็นทางกฎหมาย กล่าวว่า การเคารพการตัดสินใจของมารดาเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์เป็นสิทธิของสตรีตั้งครรภ์ (Respect for Autonomy) กับการคำนึงถึงสิทธิของทารกในครรภ์ (Fetal Right) ในฐานะบุคคล

ประเด็นความพิการและความสมบูรณ์ของชาติพันธุ์ การยุติการตั้งครรภ์ถูกมองว่าเป็นการคัดเลือกเผ่าพันธุ์มนุษย์ โดยมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์จะถูกกำจัดออกไป ส่วนกรณีความแตกต่างทางเพศและวัฒนธรรม การเลือกสรรเพศ (Sex selection) จะกระทำได้ง่ายขึ้นจากการตรวจวินิจฉัยก่อนคลอด ส่วนประเด็นด้านสถานะทางจริยธรรมและมีสิทธิในฐานะบุคคลในทารกไตรมาสที่สาม เพราะการยุติการตั้งครรภ์ในระยะนี้จะเป็นการคลอดก่อนกำหนด จะเกิดปัญหาทารกพิการ คลอดก่อนกำหนดแต่มีชีวิตอยู่ เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาถึงการช่วยชีวิตหรือการยื้อชีวิต (life-sustaining treatment) ในทารกแรกคลอดที่มีความพิการอย่างรุนแรง

อย่างไรก็ตาม สตรีที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์จะเกิดความขัดแย้งในจิตใจมาก ในระยะหลังคลอด มีความรู้สึกเศร้าโศกเสียใจ เครียด รู้สึกผิด โดยเฉพาะจากความรู้สึกว่าเป็นบาป ซึ่งในประเด็นทางเวชจริยศาสตร์ แพทย์และบุคลากรทางสาธารณสุขจะต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างสถานะทางจริยธรรมของทารกและการเคารพการตัดสินใจของมารดา การเคารพต่อความเป็นบุคคล รวมถึงการเคารพในคุณค่าของชีวิตมนุษย์ ซึ่ง

แพทย์ต้องให้คุณค่าแก่ชีวิตมนุษย์นับตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงสิ้นอายุ การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดย่อมขัดต่อหลักจริยธรรม

ในทัศนะของทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรรมนิยมธรรม ในกรณียุติการตั้งครรภ์ พบว่า ตามทัศนะของประโยชน์นิยม (Utilitarianism) สำหรับชาวประโยชน์นิยมแล้ว ผลที่จะเกิดอันเป็นความสุขของคนส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ประโยชน์นิยมมีหลักการหรือกฎเกณฑ์ไว้เพื่อความสุขของมหาชน การละเมิดหลักศีลธรรมก็ดี ประเพณีก็ดี หรือแม้แต่กฎหมายย่อมน่าจะทำถ้าคำนวณหักกลบลบกันแล้วก่อให้เกิดประโยชน์สุข การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดสำหรับชาวประโยชน์นิยม เมื่อพิจารณาประเด็นที่ว่า ประโยชน์สุขที่เกิดจากการยุติการตั้งครรภ์มีมากน้อยเพียงใด การยุติการตั้งครรภ์ทำเพื่อคนส่วนใหญ่หรือเพื่อตัวเอง ผลร้ายที่เกิดจากการยุติการตั้งครรภ์มีมากน้อยเพียงใด จากการวิเคราะห์พบว่า การพิจารณาผลลัพธ์ของการยุติการตั้งครรภ์นั้นสามารถพิจารณาเป็นสองด้าน คือ เพื่อประโยชน์แก่ตัวหญิงตั้งครรภ์และเด็กจะไม่ต้องมีชีวิตที่ทนทุกข์ทรมานไปอีกยาวนาน และเพื่อประโยชน์แก่สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ เด็กจะได้ไม่ต้องเป็นภาระแก่สังคมที่จะต้องคอยโอบอุ้มหรือเป็นเครื่องถ่วงสังคม

ผลกระทบต่อหญิงตั้งครรภ์และครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับหญิงตั้งครรภ์เองเช่น ปัญหาด้านเวลาที่หญิงต้องให้กับการดูแลเด็ก โดยเฉพาะในรายพิการแต่กำเนิดและกลุ่มอาการดาวน์ที่ต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา รวมถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ปัญหาด้านจิตใจอื่น หญิงตั้งครรภ์มักจะมีความเครียดและวิตกกังวลเกิดขึ้นเมื่อทราบว่ามันเองมีความเสี่ยงที่จะมีบุตรผิดปกติ เมื่อต้องได้รับการวินิจฉัยก่อนคลอดก็จะมี ความวิตกกังวลมากขึ้นจากความกลัวความเจ็บปวดจากหัตถการ กลัวอันตรายที่จะเกิดกับทารกในครรภ์ และกลัวการแท้งบุตร และโดยเฉพาะในระยะหลังคลอดเมื่อความตายมาทำให้พลัดพรากจากกัน หลังจากก่อความผูกพันในฐานะพ่อแม่ลูกมาชั่วระยะหนึ่ง

ปัจจุบันประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยโรคธาลัสซีเมียปีละกว่า 21,500 ล้านบาท ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ถ้าตรวจคัดกรองโรคธาลัสซีเมียชนิดรุนแรงตามโครงการภายในเวลา 5 ปี คาดว่าจะสามารถลดผู้ป่วยรายใหม่ชนิดรุนแรงได้ถึงร้อยละ 50 เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 6,300 คน ซึ่งจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยได้ไม่น้อยกว่า 32,000 ล้านบาท

เมื่อพิจารณาในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการยุติการตั้งครรภ์ตามทัศนะของ

ประโยชน์นิยม ซึ่งใช้เกณฑ์ตัดสินจากหลักรหัสแล้ว การยุติการตั้งครรภตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดก็เป็นสิ่งที่สมควรกระทำ เป็นการได้ประโยชน์ทั้งด้านมารดาและครอบครัว แพทย์และสังคมในระยะยาว

สำหรับชาวประโยชน์นิยม ผลที่จะเกิดขึ้นเป็นความสุขของคนส่วนใหญ่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ประโยชน์นิยมมีหลักการหรือกฎเกณฑ์ไว้เพื่อความสุขของมหาชน การละเมิดกฎศีลธรรมก็ดี ประเพณีก็ดี หรือแม้แต่กฎหมายย่อมน่าจะทำถ้าคำนวณหักกลบลบกันแล้วก่อให้เกิดประโยชน์สุขมากกว่า สำหรับชาวประโยชน์นิยม การตรวจพบว่าทารกในครรภ์พิการรุนแรงหรือเป็นโรคร้ายแรงจากการวินิจฉัยก่อนคลอด แล้วแพทย์และพยาบาลแนะนำให้ตั้งครรภต่อไปเป็นการกระทำที่ผิด การยุติการตั้งครรภนั้นแพทย์และพยาบาลอาจรู้สึกผิดในแง่ศีลธรรมและในแง่ของกฎหมาย แต่ประโยชน์นิยมไม่ได้มองอย่างนั้น เพราะศีลธรรมเป็นเรื่องเดียวกับประโยชน์สุข และเรื่องนี้ประโยชน์นิยมก็คงจะขอให้มีการแก้กฎหมายเพื่ออนุญาตให้แพทย์ยุติการตั้งครรภด้วยเหตุผลด้านทารกได้

สำหรับกรณียธรรม (Deontology) การตัดสินว่าการกระทำอย่างใดที่ควรทำหรือไม่ควรทำต้องดูที่เจตนาการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่เกิดจากการตั้งอยู่ในเหตุผล การเคารพกฎศีลธรรม และการยึดมั่นในหลักการ และเป็นการกระทำที่ไม่คำนึงถึงผลใดๆที่จะเกิดขึ้น การกระทำใดๆที่ขัดต่อหลักศีลธรรมกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมไม่ถูกต้อง สำหรับคานท์ การทำลายชีวิตเป็นสิ่งผิดศีลธรรมโดยไม่มีข้อแม้ใดๆ การยุติการตั้งครรภตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดนั้นผิดเพราะเท่ากับใช้ชีวิตของทารกซึ่งเป็นคนๆ หนึ่งเป็นเครื่องมือให้แพทย์และบุคลากรสาธารณสุข สตรีตั้งครรภและคู่สมรสรอดพ้นจากความทุกข์หรือข้ออ้างอื่นใด เราจะใช้ทารกในครรภ์เป็นเครื่องมือเพื่อการใดๆ ไม่ได้ เราต้องถือว่าค่าของคนเสมอกัน เราต้องปฏิบัติต่อทารกในครรภ์ในฐานะที่เขาเป็นจุดหมายในตัวเอง มิใช่เป็นเครื่องมือไปสู่อะไร

จากคุณค่าสั่งเด็ดขาดของคานท์ ถ้าสตรีตั้งครรภอ้างหลักการเดียวกันคือ ต้องการยุติการตั้งครรภเพื่อรักษาชีวิตตนเอง โดยที่สิทธิของของสตรีตั้งครรภย่อมได้รับการยอมรับมากกว่าสิทธิของทารกในครรภ์ เพราะถือว่าเป็นบุคคล ย่อมมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง และสามารถเลือกสิ่งที่เหมาะสมให้กับตนเองได้ การตัดสินใจยุติการตั้งครรภก็น่าจะถือว่าถูกต้อง เพราะทารกที่อยู่ในครรภ์ยังไม่มีสิทธิในฐานะของบุคคล ไม่สามารถตัดสินใจได้และยังถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในร่างกายของสตรีตั้งครรภนั้นๆ ทั้งยังหาข้อสรุปไม่ได้ว่าสิทธิของทารกในครรภ์ควรมีหรือไม่ มากน้อยเพียงใดและเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อใด

ค่านที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้อย่างแน่นอน การอ้างสิทธิของสตรีตั้งครรรค์เหนือสิทธิของทารกในครรภ์เป็นการใช้ทารกเป็นเครื่องมือในการที่จะได้บรรลุผลตามต้องการเท่านั้นเอง หลักการทางจริยศาสตร์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคานท์ คือการให้ความสำคัญแก่คุณค่าของมนุษย์เหนือสิ่งอื่นใด มนุษย์แต่ละคนมีศักดิ์ศรีและเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในตัวเอง เราต้องถือว่าค่าของทารกในครรภ์เสมอกันกับสตรีตั้งครรรค์ คานท์ให้ปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์โดยถือว่าเขาเป็นจุดหมายในตัวเอง อย่าถือว่าเขาเป็นเพียงเครื่องมือ ไม่ว่าจะเป็นตัวทำนองหรือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ในการรักษาพยาบาล แพทย์และพยาบาลพึงรักษาผู้ป่วยเพื่อตัวผู้ป่วยเท่านั้น ไม่ใช่ใช้ตัวของผู้ป่วยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น เช่นจะนำมนุษย์ไปเป็นเครื่องมือในการกระทำสิ่งใดหรือทดลองใดๆ เพื่อความรู้ทางการแพทย์ เพื่อสภาพจิตใจของบุคคลในครอบครัว หรือเพื่อสิ่งอื่นใด การยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดย่อมทำไม่ได้ เพราะเป็นการนำชีวิตทารกในครรภ์มาแก้ปัญหที่เกิดขึ้น เป็นการผิดศีลธรรมสำหรับมนุษย์

สำหรับคานท์ ศีลธรรมเป็นเรื่องตายตัว การทำลายชีวิตเป็นสิ่งผิดศีลธรรมโดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ การยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดนั้นผิดเพราะเท่ากับใช้ชีวิตของทารกซึ่งเป็นคนๆ หนึ่งเป็นเครื่องมือให้แพทย์และบุคลากรสาธารณสุข สตรีตั้งครรรค์และคู่สมรสรอดพ้นจากความทุกข์หรือข้ออ้างอื่นใด เราจะใช้ทารกในครรภ์เป็นเครื่องมือเพื่อการใดๆ ไม่ได้ เราต้องถือว่าค่าของทุกคนเสมอกัน เราต้องปฏิบัติต่อทารกในครรภ์ในฐานะที่เขาเป็นจุดหมายในตัวเองมิใช่เป็นเครื่องมือไปสู่สิ่งใดๆ ด้วยเหตุนี้การยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดไม่สมควรกระทำและเป็นสิ่งที่ผิด ผลดีที่เกิดจากการทำลายชีวิตมิได้มีส่วนชี้ขาดทางศีลธรรม สำหรับบรรณิยธรรม การกระทำที่ผิดมิได้เป็นการกระทำที่ถูกเพียงเพราะผลที่ถูกหรือเพียงเพราะว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่

แนวทางการวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์เรื่องการยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด

ปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้นในการให้บริการสุขภาพมี 2 ประเภท คือ 1. ปัญหาจริยธรรมที่เป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ ผิดกฎหมาย และผิดศีลธรรมศาสนา อย่างประจักษ์ชัด ปัญหาจริยธรรมประเภทนี้ตัดสินได้ว่าถูกหรือผิด มีบทลงโทษ และสามารถประเมินตัวผู้กระทำได้ในเชิงศีลธรรม และ 2. สถานการณ์ที่มีข้อโต้แย้งทางจริยธรรม ผู้เผชิญปัญหาจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมประเภทนี้ไม่อาจชี้ขาดได้ว่า ถูกหรือผิด คำตอบที่ต้องการคือ ควรทำอย่างไร

แนวทางการพิจารณาประเด็นปัญหาจริยธรรมเหล่านี้ด้วยทฤษฎีจริยศาสตร์แนว

ประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรณีธรรม กรณีการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดนั้น ถ้อยตามทฤษฎีทั้งสองนี้อย่างเคร่งครัดก็มีปัญหาทั้งคู่ ในทฤษฎีกรณีธรรมถ้าถืออย่างเคร่งครัดแพทย์หรือพยาบาลจะกระทำการยุติการตั้งครรภ์ไม่ได้เด็ดขาดไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าผู้คลอด (มารดา) จะอยู่ในระหว่างอันตรายซึ่งในวงการแพทย์ถือเป็นการรักษา ส่วนประโยชน์นิยมก็มีปัญหาเช่นกัน ถ้าเราถือเอาประโยชน์สุขเพียงอย่างเดียว บางที่เราอาจจะต้องทำสิ่งที่มนุษย์ไม่ควรทำต่อกัน เนื่องจากตามหลักธรรมชาติแล้ว ทุกสิ่งควมควรประกอบด้วยบุคคลที่หลากหลายความสามารถเพื่อให้สังคมสมดุล คนพิการมีศักยภาพที่พัฒนาและฝึกฝนให้ช่วยตัวเอง และกลายเป็นผู้สามารถสร้างสรรค์ได้ในสังคมที่ฉลาด รู้จักให้ออกาสและสนับสนุน ผู้เป็นแพทย์อาจต้องถามตนเองว่า มนุษย์มีศักดิ์ศรีมีคุณค่าเท่ากันหรือไม่

กรณีการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดเราอาจจะไม่สามารถใช้ทฤษฎีทางจริยศาสตร์เป็นมาตรการตัดสินชี้ขาดได้ตายตัว เราอาจใช้เป็นแนวทางที่นำมาประกอบการตัดสินใจควบคู่ไปกับการพิจารณาตามหลักการอื่นๆ เพราะการยุติการตั้งครรภ์นอกจากการพิจารณาด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ด้านกฎหมายแล้ว ด้านจริยศาสตร์ศาสนา ก็ถือว่ามีควมสำคัญ เพราะการยุติการตั้งครรภ์ยังคงเป็นข้อถกเถียงทางศีลธรรมและศาสนาที่อยู่เบื้องหลัง เนื่องจากศาสนาเป็นมิติหนึ่งของชีวิตมนุษย์

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเวชศาสตร์การเจริญพันธุ์ ทำให้แพทย์สามารถช่วยคู่สมรสวางแผนสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์ได้ โรคทางพันธุกรรมบางอย่างเช่น โรคโลหิตจาง Hemoglobin Bart's เป็นโรคทางพันธุกรรมยืนด้อย โอกาสเกิดโรคนี้ซ้ำในทารกคนต่อไปประมาณร้อยละ 25 การหลีกเลี่ยงปัญหาทางจริยธรรมของการยุติการตั้งครรภ์ อาจเริ่มจากการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์อย่างเหมาะสม เช่น การวินิจฉัยโรคทางพันธุกรรมตัวอ่อนก่อนย้ายเข้าสู่โพรงมดลูก (Pre-implantation genetic diagnosis, PGD) ความก้าวหน้าด้านการรักษาทารกในครรภ์ เช่นการเปลี่ยนถ่ายเลือดทารกในครรภ์ หรือการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดตั้งแต่ในครรภ์ เป็นการรักษาที่เป็นไปได้สูงในอนาคต ซึ่งอาจบรรเทาความรุนแรงของโรค และอาจลดอัตราการยุติการตั้งครรภ์ได้

หลังการยุติการตั้งครรภ์ ทารกแรกคลอดที่พิการอย่างรุนแรงคลอดแล้วมีชีวิตรอดแต่ไม่สามารถมีชีวิตในระยะยาวได้ ควรมีสติในการเสียชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรี โดยปราศจากหัตถการทางการแพทย์ที่สิ้นเปลืองและไม่เหมาะสม โดยพิจารณาจากมุมมองของทั้งแพทย์ และบิดามารดา และยังผลดีที่สุุดแก่ทารก

หลักการทางกฎหมายและจริยธรรมยังเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงในการดูแลสตรี

ตั้งครรภ์ที่มีภาวะแทรกซ้อนทางด้านเวชศาสตร์การเจริญพันธุ์ การให้คำปรึกษาแนะนำควรประกอบด้วยการนำเสนอข้อมูลทั้งด้านบวกและด้านลบของแต่ละทางเลือกในการตัดสินใจ รวมถึงการผ่อนคลายความวิตกกังวลและความเครียดของครอบครัว เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความรู้สึกผิด

ประเด็นด้านทารกในครรภ์มารดามีสิทธิที่จะตัดสินใจหรือไม่ ความเป็นบุคคลของทารก สิทธิในชีวิตของทารกอยู่เหนือกว่าสิทธิในการตัดสินใจของมารดาหรือไม่นั้น ยังคงต้องหาข้อสรุปต่อไป

ภาครัฐควรมีการวางแผนเชิงนโยบายระดับประเทศ เพื่อให้เกิดการป้องกันและดูแลรักษาความพิการแต่กำเนิดหรือโรคทางพันธุกรรมในประชากรไทยอย่างเป็นระบบ ควรมีการสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ชุมชนและสังคมเพื่อให้ทราบว่า ความพิการแต่กำเนิดหรือโรคทางพันธุกรรมหลายๆชนิดสามารถป้องกันได้

คนพิการมีศักยภาพที่พัฒนาและฝึกฝนให้ช่วยตัวเอง และกลายเป็นผู้สามารถสร้างสรรค์ได้ในสังคมที่ฉลาดรู้จักให้ออกาสและสนับสนุน สังคมควรมีส่วนช่วยกันรับผิดชอบ เพื่อเห็นแก่เพื่อนมนุษย์ เพื่อทุกชีวิตในสังคม จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ความรัก ความเอื้ออาทรระหว่างคนในสังคม ย่อมก่อให้เกิดรากฐานของสังคมแข็งแรง บทบาทของสังคมคือ ช่วยเหลือคนเหล่านี้ให้มีความสามารถพอที่จะไม่เป็นภาระต่อครอบครัว อันจะมีผลต่อเศรษฐกิจและประเทศชาติด้วย

บรรณานุกรม

- เย็น ตันนรินทร์. (2551). *เวชศาสตร์มารดาและทารกในครรภ์*. กรุงเทพมหานคร: ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย.
- ธีระ ทองสง บรรณาธิการ. (2555). *สูติศาสตร์*. ฉบับเรียบเรียงครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ลักษมีรุ่งจำกัต์.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2535). *จริยศาสตร์เบื้องต้น มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สุจิต เฒ่าสวัสดิ์ บรรณาธิการ. (2543). *จริยธรรมในเวชปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุ๋นใจ กอนันตกุล. (2549). *การตั้งครร์กความเสี่ยงสูง*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- DiGiovanni Laura M.. (2010). Ethical Issues in Obstetrics. *Obstetrics & Gynecology clinics of North America*.
- Immanuel Kant. (1900). **Fundamental Principles of the Metaphysics of Ethics**. Tr by T.K. Abbott. 2ndedition. London: Longmans, Green and Co.
- J.S. Mill. Utilitarianism. (1864). **Endedition**. London: Longman. Green. Longman. Roberts and Green.
- Ring-Cassidy Elizabeth and Gentles Ian. (2003). **Women’s health after . abortion: the medical and psychological evidence**. 2ndedition. Toronto: The Deveber Institute for Bioethics and Social Research.
- Wertz D.C., Fletcher J.C., Berg K.. (2003). **Review of Ethical issues in Medical Genetics**. Geneva: World Health Organization.